

Zij zijn de criminelen, niet wij
TOINE HEIJMANS

Zijn vloot van drie schepen ligt in de haven van Hobart, waar de Zuidelijke Oceaan begint. De komende drie maanden zal hij in dat water naar Japanse walvisvaarders zoeken, en ze lastigvallen waar hij kan. Hij heeft zich voorbereid op een harde confrontatie, en zijn campagne No Compromise genoemd.

'Wij zijn sterker dan ooit, en beter voorbereid dan ooit. Zij zijn zwakker en slechter voorbereid dan ooit. Ons doel is dat ze dit seizoen geen enkele walvis vangen. We gaan ze economisch torpederen. Dat is onze tactiek: maak ze economisch kapot. Het gaat er niet om hun boten te rammen, het gaat erom dat we ze niet in staat stellen hun werk te doen. We varen in het kielzog van hun fabrieksschip, zodat ze geen walvis aan boord kunnen hijsen. Als het ze te veel geld gaat kosten, houden ze er vanzelf mee op. Zo hebben we het ook met de Noren gedaan: af en toe een boot saboteren, en de verzekeringspremies schieten omhoog. Wij maken de walvisjacht onbetaalbaar.'

Paul Watson ziet zijn organisatie als een internationale politiemacht, die de orde handhaaft waar anderen het nalaten. De commerciële walvisvangst is officieel verboden sinds 1986. Japan wil de komende maanden duizend walvissen vangen in de Zuidelijke Oceaan, onder het mom van wetenschappelijk onderzoek. Er is, zegt Watson, geen overheid ter wereld die de Japanners durft aan te pakken. 'Dus moeten wij het doen. Zij zijn de criminelen. Niet wij. We zullen alles doen om ze te laten stoppen met stropen. Zolang er maar niemand gewond raakt - daar zijn we extreem voorzichtig in. Onze strategie is voorzichtig en weloverwogen.'

In uw autobiografie staat: 'Ik ben een krijger, en dit is de manier waarop krijgers vechten.' 'Dat bedoel ik in de klassieke zin. Ik lees graag de grote militaire strategen: Sun Tzu, Machiavelli, Von Clausewitz. Wat ik doe, is geen oorlog voeren. Ik probeer het spel tactisch te winnen. Op de brug staat een beeldje dat ik van de Dalai Lama kreeg. Hij zegt: soms moet je agressief zijn om je doel te bereiken. Agressief maar niet gewelddadig. Ik heb dingen kapot gemaakt, maar zal niemand iets aandoen. Je gaat de oceaan toch niet op om een spandoek omhoog te houden? Zoals Greenpeace doet?'

Bij het woord Greenpeace begint Paul Watson te briesen. Hij is één van de oprichters, 1969, lid nummer 007. Greenpeace noemt hem geen oprichter, maar een early member. 'Ik ben lid voor het leven, maar hoorde laatst dat ze me geroyeerd hebben. Ik vraag me af hoe je een lid voor het leven kunt royeren.'

Bob Hunter, ook een van de oprichters, zei: Paul is obsessief. Hij draaft door en zaait verdeeldheid. 'Wat Greenpeace destijds deed, met rubberboten tussen de walvisjagers en de walvissen gaan varen, heb ik bedacht. Het was mijn idee. Bob heeft dat inderdaad gezegd, maar tegenwoordig steunt hij Sea Shepherd. Hij begrijpt het nu beter.'

'Greenpeace is bureaucratie. Wij handhaven wetten, zij doen aan pr. Wij stoppen geen geld in promotie. Zij stoppen er miljoenen in. Greenpeace is alleen maar geld aan het recyclen door het in nieuwe publiciteitscampagnes te stoppen. Als geld gemakkelijk

binnenkomt, word je lui. Dan geef je er geen zier meer om. Ze huren zelfs mensen in die moeten uitzoeken waar ze het geld aan kunnen besteden.

'Wij zijn financieel onafhankelijk. Wij leggen aan niemand verantwoording af. We get things done.'

Waarom bent u zo begaan met het lot van de zeedieren? 'De mens doet er niet toe, op de wereld. Alleen de dieren doen ertoe. Bekijk het zo: de aarde is een ruimteschip, de dieren zijn de bemanning en wij zijn de passagiers. En wat doen we? We vermoorden de bemanning. We zijn met veel te veel. Als we niet stoppen, vermoorden we onszelf.

'Er zijn drie ecologische wetten. Die van diversiteit, die van onderlinge afhankelijkheid, en die van de eindigheid van natuurlijke bronnen. Als we niet naar die wetten leven, stort de aarde in. Mijn ideale samenleving ziet er zo uit: gemeenschappen van maximaal 20 duizend mensen, en daartussen wildernis. Olie alleen gebruiken als het echt nodig is. Geen plastic. Iedereen eet veganistisch. We moeten stoppen met de oceanen leeg te eten. Wist je dat veertig procent van de vis die we vangen, wordt gebruikt als veevoer?

'We zitten in een tredmolen en we kunnen er niet uit. Daarom zijn er gepassioneerde mensen nodig die laten zien wat er gebeurt. Zonder Diane Fossey wisten we niet van de berggorilla's. Zonder Jane Goodall wisten we niet van de chimpansees. Dat soort mensen moet de wereld veranderen.'

Mensen zoals uzelf? 'Wat ik hier op deze schepen doe, is mensen gepassioneerd maken. Je hebt zelf mijn bemanning gezien: allemaal jonge bevlogen vrijwilligers. Hier leren ze hoe ze dingen kunnen veranderen. En als ze straks van boord zijn, brengen ze het in praktijk. Ik probeer ze dat te leren. Dat is ook de reden dat ik alle kinderen die me schrijven of e-mailen, een antwoord stuur. Daar moet je beginnen.'

Zelf heeft u een harde jeugd gehad. 'Ik was één van vijf kinderen. Mijn moeder stierf toen ik 13 jaar was. Mijn vader was agressief, gewelddadig. Hij wilde dat ik loodgieter werd. Op mijn 16de ben ik weggelopen. Ik ben gaan varen op een Noors vrachtschip, en bij de kustwacht. Twee jaar later begon ik met actievoeren.

'Toen mijn vader in Korea vocht, zorgde mijn grootvader voor me. Hij kwam uit Kopenhagen. Hij deed bokswedstrijden met de blote vuist, en vocht als soldaat over de hele wereld. Hij was een vrijdenker. Van hem heb ik veel geleerd.'

Op het beeldscherm van zijn laptop laat hij een foto zien van hemzelf, zijn eerste vrouw en zijn dochter - bijna een familiefoto.

U bent drie keer getrouwd en gescheiden. 'Activist zijn en echtgenoot zijn, dat gaat niet goed samen. Met mijn eerste vrouw heb ik nog contact; we hebben samen een dochter, die is nu 27 en werkt als ontwerper van computerspellen in Seattle. Mijn tweede vrouw was een playmate - dat werd een horrorhuwelijk. Van mij hoeft het niet, trouwen, maar zij wilden het zo graag. She talked me into it. Vrouwen hopen dat je verandert als je trouwt. Maar ik verander niet.

'Ik reis zes maanden per jaar de wereld rond om sponsors te vinden, en ben zes maanden per jaar op zee. Ik ben hooguit een paar weken thuis. Dat is wat ik doe. Ik kan niet anders.

'Mijn tweede vrouw, de playmate, wilde altijd ruzie maken. Ik kan dat helemaal niet. Ik word nooit kwaad; ik heb die emotie gewoon niet. Ik beland nooit in een persoonlijk conflict.'

U maakt anders wel ruzie met de walvisjagers. 'Dat is geen ruzie. Ik wil ze alleen maar stoppen. Achter het afslachten van walvissen zit geen logica. Ik maak me daar niet boos over, ik doe er wat aan. Don't get angry, get even.'

'Ik begrijp mijn vijand. De mensen op die Japanse walvisboten kan ik niets verwijten. Die verdienen gewoon hun geld. Die denken dat het goed is wat ze doen. Maar wij zorgen dat het stopt. Er komt een moment dat ze beseffen dat het voorbij is.

'Mijn strategie werkt goed. Vorig jaar hebben ze maar de helft gevangen, van wat ze van plan waren. Wel heb ik af en toe problemen met mijn eigen bemanningsleden, die verder willen gaan dan ik. Maar ik wil geen cowboys aan boord.'

Kapitein Watson had vorig jaar een groot probleem. Dicht bij Antarctica liep de strijd uit de hand. Een Japanse boot kwam in aanvaring met de Ady Gil de snelle, science-fiction-achtige catamaran van Sea Shepherd. De boeg van de Ady Gil scheurde af. Een poging om het kapitale schip te bergen mislukte. Beide kapiteins hadden schuld aan de aanvaring, concludeerden de autoriteiten in Nieuw-Zeeland vorige maand.

Kapitein Pete Bethune van de Ady Gil werd afgevoerd naar Japan, waar hij vijf maanden in de gevangenis zat. Hij schreef er een bitter boek over. Paul Watson, zegt hij, had hem opdracht gegeven het schip te laten zinken. Omdat het publiciteit zou opleveren.

'Hij liegt', zegt Watson. 'Met Pete was ik niet blij. Hij was een cowboy. Pete had moeten uitwijken om die aanvaring te voorkomen, ook al had hij voorrang. Het is ridicuul dat hij achteraf mij de schuld geeft. De Ady Gil was niet eens officieel van Sea Shepherd, Pete was niet mijn kapitein. Hij was de baas en hij nam de beslissingen. Pete was een veiligheidsrisico. Dat had ik eerder moeten zien.'

Het gaf wel veel beroering in de media. 'Dat is het niet waard. Publiciteit is belangrijk. Zonder publiciteit is Sea Shepherd niks. Maar niet op deze manier.'

De schepen van Watson zijn behangen met camera's. Elke beweging van de bemanning wordt de komende maanden gevolgd. Op elke boot huist een televisieploeg van Animal Planet, dat sinds drie seizoenen de real life-serie Whale Wars maakt. 'Zonder Animal Planet', zegt Watson, 'hadden we maar één schip. Nu kunnen we er drie betalen.

'Ze maken er werk van. Ze hebben het soms best moeilijk, want eerlijk gezegd gebeurt er vaak niks aan boord. Het is wachten en wachten. Heel saai. Dus soms zetten ze de dingen wat aan. Dan varen we het ijs in, en hoor je iemand zeggen: 'Jesus I don't think we're gonna make it!' Terwijl er niets aan de hand is.

'Op een bepaalde manier is het theater. Zolang de boodschap maar overkomt, vind ik dat niet erg. Het is een uitstekende strategie. Onze strijd is ook een strijd om de publiciteit.'

Omringt u zich daarom ook met Hollywoodsterren? Vandaag zag ik Michelle Rodriguez nog aan boord. 'Mensen houden van beroemdheden. Pierce Brosnan, Sean Penn, Martin Sheen - ze helpen ons op een geweldige manier. Rutger Hauer zei tegen me: 'We zijn allemaal clowns, maar iedereen houdt van ons en gelooft dat we helden zijn. Dus laten we dat zo maar houden.'

'Wat me ergert, is dat ik zelf een beroemdheid aan het worden ben. Mensen vragen me een handtekening. Ze roepen: foto, foto! Dat begrijp ik niet.'

Ik wel. 'Ik hou er niet van. Als je ziet hoeveel e-mails ik krijg - achthonderd per dag, it kills me. Ze komen met de raarste dingen aanzetten. Ik probeer iedereen terug te schrijven. Dat is heel veel werk.'

U heeft Sea Shepherd in vierendertig jaar groot gemaakt. Dit is een logisch gevolg. 'Ik wil niet dat Sea Shepherd groot wordt. Het moet beheersbaar blijven. Als we nog verder groeien, krijg je bureaucratie. Dat is mijn ergste nachtmerrie.'

Hij klapt zijn laptop open en leest een gedicht. En nog één. De meeste hebben een klassieke vorm, op rijm. 'Ik zou ze moeten bundelen', zegt hij.

Wat voor man is Paul Watson? 'Geen idee. Dat moeten anderen maar vertellen.'